

Received: 22.03.2020
Accepted: 23.06.2020
Published: 30.09.2020

Roczniki Administracji i Prawa
Annals of The Administration and Law
2020, XX, z. 3: s. 237-253
ISSN: 1644-9126
DOI: 10.5604/01.3001.0014.4246
<https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com>

Mariusz Śladkowski*
Nr ORCID: 0000-0001-6487-3933

SKARGA NA CZYNNOŚCI KOMORNIKA JAKO ŚRODEK OCHRONY W TOKU POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO

COMPLAINT ON THE BAILIFF'S ACTIVITIES AS A MEANS OF PROTECTION IN THE COURSE OF ENFORCEMENT PROCEEDINGS

Streszczenie: Celem sądowego egzekucyjnego postępowania cywilnego jest przymusowe wyegzekwowanie praw stwierdzonych lub ustalonych w postępowaniu rozpoznawczym. Optymalnym zatem rozwiązaniem byłaby sytuacja, gdyby konieczność jego wszczęcia pojawiała się jak najrzadziej. Niestety, okres wahań światowej gospodarki, oddziałujących na sytuację ekonomiczną w Polsce, każe ze szczególną uwagą spoglądać w kierunku tych instytucji postępowania egzekucyjnego, których zadaniem jest umożliwienie przymusowej realizacji zobowiązań. Jedną z ważniejszych instytucji cywilnego postępowania egzekucyjnego stanowi skarga na czynność komornika. Sposób ukształtowania jej prawnego charakteru wymaga przy tym od ustawodawcy zachowania swoistej równowagi pomiędzy zapewnieniem należytej ochrony obu stronom postępowania egzekucyjnego, to jest zarówno wierzycielowi, jak i dłużnikowi. Konieczność ochrony tego drugiego jest dla społeczeństwa oczywista, co wynika ze sporych uprawnień przysługujących komornikowi w toku prowadzenia egzekucji. Z pola widzenia nie można jednakowoż tracić interesu wierzyciela, który ma pełne prawo oczekiwać od państwa prawa stosownej pomocy w sprawnym i możliwie szybkim wyegzekwowaniu należności objętych stosownym tytułem wykonawczym.

Słowa kluczowe: skarga, czynność, komornik, ochrona, egzekucja

* dr; przewodniczący Wydziału VIII Cywilnego w Sądzie Rejonowym w Zabrze oraz adiunkt w Zespole Prawa Konstytucyjnego i Badań nad Współczesnym Konstytucjonalizmem na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Źródła finansowania publikacji: środki własne autora; e-mail: msladkowski@interia.pl

Summary: The purpose of judicial enforcement civil proceedings is to enforce enforceable rights established or established in investigative proceedings. Therefore, the optimal solution would be if the necessity of its initiation appeared as seldom as possible. Unfortunately, the period of fluctuations in the global economy, affecting the economic situation in Poland, punishes with special attention towards those institutions of enforcement proceedings whose task is to enable the forced execution of obligations. One of the most important institutions of civil enforcement proceedings is a complaint about the bailiff's action. The method of shaping its legal nature requires the legislator to maintain a certain balance between providing due protection to both parties to enforcement proceedings, i.e. both the creditor and the debtor. The necessity to protect the latter is obvious to the public, which results from the considerable powers of the bailiff in the course of execution. From the viewpoint, however, one cannot lose the interest of the creditor, who has the full right to expect from the rule of law, appropriate assistance in the efficient and possibly quick recovery of claims covered by the relevant writ of execution.

Keywords: complaint, action, bailiff, protection, enforce

WPROWADZENIE

Celem sądowego egzekucyjnego postępowania cywilnego jest przymusowe wyegzekwowanie praw stwierdzonych lub ustalonych w postępowaniu rozpoznawczym¹. Optymalnym zatem rozwiązaniem byłaby sytuacja, gdyby konieczność jego wszczęcia pojawiała się jak najrzadziej. Niestety, okres wahań światowej gospodarki, oddziałujących na sytuację ekonomiczną w Polsce, każe ze szczególną uwagą spoglądać w kierunku tych instytucji postępowania egzekucyjnego, których zadaniem jest umożliwienie przymusowej realizacji zobowiązań. O istotnej roli przepisów wykonawczych świadczy również okoliczność, że konieczność zmian w tym zakresie została uwzględniona w jednej z najważniejszych nowelizacji prawnych w 2019 roku, to jest reformie postępowania cywilnego dokonanej ustawą z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw².

W przedmiotowej nowelizacji zmodyfikowano m.in. treść art. 794² § 1 zd. 1 kodeksu postępowania cywilnego³. Zgodnie z jego aktualnym brzmieniem postanowienia wydane na posiedzeniach niejawnych w postępowaniach przewidzianych w dziale II tytułu I części trzeciej k.p.c. (tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności) sąd doręcza tylko wierzycielowi. Uzasadniając powyższe, wskazano, iż dłużnik ma zostać zaskoczony wszczęciem egzekucji, co ma znaleźć z kolei wyraz w tym, że nie doręcza mu się odpisu postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności. Ta szczególna regulacja stanowi przy tym wyjątek od zasady z art. 357 § 2 k.p.c. (stanowiącego, iż postanowie-

¹ Tak m.in. I. Gil [w:] E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2008, s. 47.

² Dz.U. 2019, poz. 1469.

³ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 1460, z późn. zm.) zwana dalej k.p.c.

nia wydane na posiedzeniu niejawnym sąd doręcza z urzędu obu stronom, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej), znajdującej zastosowanie również w postępowaniu klauzulowym z mocy art. 13 § 2 k.p.c. Jako wyjątek przepis art. 794² § 1 nie może być wykładany rozszerzająco. Tymczasem użyte w nim dotychczas sformułowanie „postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym” (w liczbie pojedynczej) wyraźnie sugerowało, że chodziło w nim tylko o postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Wniosek ten potwierdzała treść art. 795 § 2, w której mowa o szczególnym terminie tylko do zaskarżenia tego postanowienia.

A contrario oznaczałoby to zatem, że wszelkie pozostałe postanowienia wydane w postępowaniu klauzulowym należało doręczać dłużnikowi w zwykły sposób. To jednak w oczywisty sposób „kłóciło się” z wymogiem zaskakiwania dłużnika, skoro w ten sposób dowiadywał się on o postępowaniu zmierzającym bezpośrednio do wszczęcia egzekucji. Tak więc w opisanym zakresie wykładnia celowościowa przeczyła wykładni gramatycznej. Sprzeczność ta doprowadziła do rozbieżności w praktyce stosowania tych przepisów dotyczących doręczania dłużnikowi postanowień negatywnie rozstrzygających co do wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, postanowień wydawanych w postępowaniach przewidzianych w dziale „Tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności” oraz postanowień wypadkowych wydawanych w toku tych postępowań. Rozbieżności tych nie było w stanie usunąć orzecznictwo. Dla wyjaśnienia tej sytuacji należało ujednoclić zasady doręczania postanowień wydanych na posiedzeniach niejawnych we wszelkich postępowaniach przewidzianych w dziale „Tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności”. Postanowienia te, niezależnie od ich treści, będą zatem doręczane tylko wierzycielowi. Wyłączenie doręczania dłużnikowi tych postanowień nie pozbawia go przy tym prawa do ich zaskarżenia na zwykłych zasadach⁴.

Drugą istotną zmianą wprowadzoną przedmiotową nowelą jest dodanie do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych⁵ art. 77a stanowiącego, iż nie pobiera się opłaty od pierwszego wniosku o wydanie na podstawie akt odpisu orzeczenia kończącego postępowanie z klauzulą wykonalności, złożonego przez stronę, która wszczęła postępowanie. W dotychczasowym stanie prawnym opłata sądowa od pisma inicjującego postępowanie obejmowała bowiem tylko właściwe postępowanie rozpoznawcze, natomiast odrębnej opłacie kancelaryjnej podlegała czynność polegająca na wydaniu stronie odpisu orzeczenia z klauzulą wykonalności (tzw. tytułu wykonawczego). Biorąc pod uwagę, że uzyskanie tego tytułu jest w istocie celem niemal każdego postępowania sądowego, zaś opłata ta i tak nie pokrywała kosztów pracy poświęconej na przygotowanie dokumentu i jego wysyłkę, ustawo-

⁴ Szersze rozważania na ten temat zawarte są w Rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk nr 3137, www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=08DD888BE3C80433C1258384004202CC, s. 181-182, cyt. dalej jako Rządowy projekt...

⁵ Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 785, z późn. zm.) zwana dalej u.o.k.s.

dawca zdecydował się odstąpić od pobierania tej opłaty, co pozwoli oszczędzić czas i pracę stronom i sądu, poświęcaną dotychczas na ustalanie wysokości, wzywianie do uiszczenia i uiszczanie tej opłaty⁶.

Jedną z ważniejszych instytucji cywilnego postępowania egzekucyjnego stanowi skarga na czynność komornika. Sposób ukształtowania jej prawnego charakteru wymaga przy tym od ustawodawcy zachowania swoistej równowagi pomiędzy zapewnieniem należytej ochroną obu stronom postępowania egzekucyjnego, to jest zarówno wierzycielowi, jak i dłużnikowi. Konieczność ochrony tego drugiego jest dla społeczeństwa oczywista, co wynika ze sporych uprawnień przysługujących komornikowi w toku prowadzenia egzekucji. Z pola widzenia nie można jednakowoż tracić interesu wierzyciela, który ma pełne prawo oczekiwać od państwa prawa stosownej pomocy w sprawnym i możliwie szybkim wyegzekwowaniu należności objętych stosownym tytułem wykonawczym.

SKARGA NA CZYNNOŚCI KOMORNIKA JAKO JEDNA Z METOD NADZORU NAD DZIAŁALNOŚCIĄ KOMORNIKÓW

Nadzorowanie czynności komornika odbywa się w trzech płaszczyznach: nadzoru judykacyjnego sprawowanego przez sąd, przy którym działa komornik, nadzoru administracyjnego sprawowanego przez Ministra Sprawiedliwości oraz prezesów sądów powszechnych i nadzoru korporacyjnego sprawowanego przez organ samorządu komorniczego⁷.

Jeżeli chodzi o pierwszą z wyżej wymienionych form, to uprawnienia nadzorcze sądu mają charakter prewencyjny i represyjny. Sąd ten może bowiem z urzędu wydawać komornikowi zarządzenia zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji oraz usuwać spostrzeżone uchybienia (art. 759 § 2 k.p.c.), jak również rozpoznać skargi na czynności komornika (art. 767 § 1 k.p.c.)⁸.

Co się tyczy sprawowania nadzoru w trybie art. 759 § 2 k.p.c., to chociaż przepis ten mówi o wydawaniu zarządzeń, wydanie zarządzenia nadzorczego przybiera jednak w praktyce formę postanowienia sądu. Zgodnie bowiem z art. 766 zd. 2 k.p.c. w sprawach egzekucyjnych sąd orzeka postanowieniem. Wydanie zarządzenia nadzorczego w omawianym trybie nie wymaga szczególnego sposobu zainicjowania postępowania nadzorczego. Bez względu na źródło, z którego sąd poweźmie wiadomość o nieprawidłowościach w postępowaniu prowadzonym przez komornika, może wydać zarządzenia nadzorcze. Co istotne, z racji omawianego zagadnienia wydanie zarządzenia w trybie art. 759 § 2 k.p.c. może nastąpić również przy okazji rozpoznania skargi na czynność komornika niezależnie od rozstrzygnięcia doty-

⁶ Tak Rządowy projekt..., s. 190.

⁷ Tak Z. Woźniak [w:] J. Gołaczyński (red.), *Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej*, Warszawa 2008, s. 27-28.

⁸ Tak B. Bładowski, *Metodyka pracy sędziego cywilisty*, Warszawa 2009, s. 290.

czącego samej skargi. Na zasadność tej ostatniej tezy wskazuje zresztą ustawodawca w art. 767³ § 2 k.p.c., stwierdzając, że przy odrzuceniu skargi sąd może podjąć czynności na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. Jak się wydaje, nie ma podstaw, aby możliwość taką wykluczyć w sytuacji oddalenia skargi na czynność komornika⁹.

Jeżeli chodzi o samą skargę na czynności komornika, to ma ona charakter środka zaskarżenia niedewolutywnego¹⁰. Dewolutywność oznacza przy tym, że środek zaskarżenia podlega rozpoznaniu przez sąd wyższej instancji nad sądem, który wydał orzeczenie¹¹. Przedmiotem skargi na czynności komornika mogą być czynności egzekucyjne i zaniechania ze strony komornika stanowiące naruszenie przepisów postępowania. W literaturze podkreśla się powszechnie, że skarga na czynności komornika jest środkiem o charakterze formalnym, służącym do zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania egzekucyjnego, zgodnego z przepisami proceduralnymi. Nie chodzi przy tym wyłącznie o przepisy k.p.c. W praktyce istotne znaczenie mogą mieć w tym zakresie także przepisy ustawy o komornikach sądowych¹² oraz u.o.k.s.

Co się tyczy nadzoru administracyjnego sprawowanego nad komornikiem, to zgodnie z treścią art. 165 ust. 2 u.k.s. nie może on wkraczać w działania wchodzące w zakres nadzoru judykacyjnego. W myśl art. 167 ust. 1 u.k.s. organami nadzoru administracyjnego są Minister Sprawiedliwości, prezesi właściwych sądów apelacyjnych, prezesi właściwych sądów okręgowych oraz prezesi właściwych sądów rejonowych. Jak stanowi art. 168 ust. 1 u.k.s., czynności w ramach sprawowanego nadzoru administracyjnego są podejmowane w formie kontroli kancelarii, wizytacji kancelarii, obejmującej pełną działalność kancelarii, lustracji kancelarii, obejmującej wybrane zagadnienia z działalności kancelarii, żądania przedstawienia akt sprawy wraz z wyjaśnieniami w celu zbadania toku postępowania, żądania przedstawienia urzędzeń ewidencyjnych lub dokumentacji księgowej wraz z wyjaśnieniami oraz żądania przedstawienia dokumentów dotyczących funkcjonowania kancelarii, w szczególności zawieranych przez komornika umów, w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla weryfikacji prawidłowości rozliczania zaliczek na wydatki, o których mowa w odrębnych przepisach.

Stosownie do brzmienia art. 175 ust. 1 u.k.s. nadzór administracyjny jest sprawowany w pierwszej kolejności przez prezesa właściwego sądu rejonowego (tzw. nadzór odpowiedzialny), polega zaś na ocenie szybkości, sprawności i rzetelności postępowania przez badanie, czy w konkretnych sprawach nie zachodzi nieuzasadniona przewlekłość w podejmowaniu czynności, kontrolowaniu prawidłowości prowadzenia biurowości i rachunkowości kancelarii, zwłaszcza w zakresie ustalenia, czy nie wystąpiły niedobo-

⁹ Tak Z. Woźniak [w:] J. Gołaczyński (red.), *Wybrane zagadnienia...*, s. 28.

¹⁰ Tak Sąd Najwyższy (dalej: SN) w uchwale z dnia 20 listopada 2008 roku, III CZP 107/08, OSNC 2009, nr 10, poz. 139

¹¹ Tak M.P. Wójcik [w:] A. Jakubecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 436.

¹² Ustawa z dnia 22 marca 2018 roku o komornikach sądowych (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 121), zwana dalej u.k.s.

ry finansowe, badaniu kultury pracy, w tym przestrzegania wyznaczonych terminów czynności i przyjmowania interesantów oraz utrzymywania kancelarii na poziomie odpowiednim do godności urzędu i posiadanych środków, badaniu dopuszczalności przyjmowania przez komornika spraw z wyboru wierzyciela, badaniu prawidłowości powierzania czynności asesorum, gromadzeniu i analizowaniu informacji o sygnalizacjach naruszeń prawa, o których mowa w art. 166 ust. 2 u.k.s., oraz wytknięciach uchybień, o których mowa w art. 166 ust. 4 u.k.s., badaniu, czy pobierane przez komornika należności są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, podejmowaniu decyzji w przedmiocie wyrażenia zgody, o której mowa w art. 40 ust. 2 u.k.s., a ponadto stosowaniu innych środków prawnych określonych w przepisach prawa.

Nadzór korporacyjny (samorządowy) nad komornikiem sprawowany jest w oparciu o art. 190 ust. 1 u.k.s. oraz art. 193 ust. 2 u.k.s. stanowiące, iż Krajowa Rada Komornicza wyznacza komorników – wizytatorów, którzy wizytują komorników co najmniej raz na dwa lata.

DOPUSZCZALNOŚĆ SKARGI, JEJ WYMOGI FORMALNE ORAZ PODMIOTY LEGITYMOWANE DO JEJ WNIESIENIA

Zgodnie z treścią art. 767 § 1-1¹ k.p.c. na czynności komornika przysługuje skarga do sądu rejonowego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Dotyczy to także zaniechania przez komornika dokonania czynności. Skargę rozpoznaje sąd właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika. Skarga nie przysługuje na zarządzenie komornika o wezwaniu do usunięcia braków pisma, na zawiadomienie o terminie czynności oraz na uiszczenie przez komornika podatku od towarów i usług.

Skarga na czynności komornika służy, co do zasady, na wszelkie czynności komornika, a także na zaniechanie dokonania przez niego czynności. Nieliczne czynności komornika nie podlegają zaskarżeniu skargą, a przykładami takich czynności są plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji, tzw. czynności wewnętrzne komornika (czynności, które nie wywołują skutków dla postępowania egzekucyjnego, np. działania dotyczące zarządzania kancelarią, prowadzenie księgowości etc.) oraz te czynności, których negatywnych skutków nie da się usunąć za pomocą skargi. Od dnia 8 września 2016 roku¹³ skarga nie przysługuje również na zarządzenie komornika o wezwaniu do usunięcia braków pisma. Skargę można wnieść dopiero na zarządzenie o zwrocie pisma ze względu na niezuzupełnienie braków formalnych¹⁴.

Działania lub zaniechania komornika mogą być przedmiotem skargi jedynie wtedy, gdy naruszają lub zagrażają prawu stron, uczestników postępowania lub osób trzecich.

¹³ Ustawa z dnia 10 lipca 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 1311, z późn. zm.).

¹⁴ Tak O. Marcewicz [w:] A. Jakubecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, tom II: *Komentarz art. 730-1217*, Warszawa 2017, s. 148.

Spod działania skargi wyłączone są zatem czynności faktyczne komornika, które nie oddziałują na sferę prawną stron, uczestników i osób trzecich biorących udział w postępowaniu egzekucyjnym. Z reguły będą to czynności, które nie zmierzają bezpośrednio do osiągnięcia celu egzekucji, jakim jest zaspokojenie wierzyciela. Ingerencja w sferę prawną wymienionych podmiotów może nastąpić wskutek czynności podjętych zarówno z naruszeniem przepisów procesowych, jak i bez naruszenia tych przepisów. Tylko w pierwszym przypadku podmiotowi dotkniętemu czynnością komornika będzie przysługiwała skarga, jeśli zaś komornik podjętymi czynnościami naruszył np. prawo własności rzeczy przysługujące osobie trzeciej, ale czynności te przeprowadzone zostały zgodnie z przepisami o postępowaniu egzekucyjnym, osobie tej nie przysługuje skarga na czynności komornika, lecz powództwo o zwolnienie zajętej rzeczy spod egzekucji¹⁵.

W myśl art. 767 § 4-5 k.p.c. skargę wnosi się w terminie tygodniowym od dnia dokonania czynności, gdy strona lub osoba, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, była przy czynności obecna lub była o jej terminie zawiadomiona, w innych przypadkach od dnia zawiadomienia o dokonaniu czynności strony lub osoby, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, a w przypadku braku zawiadomienia od dnia powzięcia wiadomości przez skarżącego o dokonanej czynności. Skargę na zaniechanie przez komornika dokonania czynności wnosi się w terminie tygodniowym od dnia, w którym skarżący dowiedział się, że czynność miała być dokonana. Skargę wnosi się do komornika, który dokonał zaskarżonej czynności lub zaniechał jej dokonania. Komornik w terminie trzech dni od dnia otrzymania skargi sporządza uzasadnienie zaskarżonej czynności, o ile nie zostało ono sporządzone wcześniej, albo przyczyn jej zaniechania i przekazuje je wraz ze skargą i aktami sprawy do właściwego sądu, chyba że skargę w całości uwzględnia. O uwzględnieniu skargi komornik zawiadamia skarżącego oraz zainteresowanych, których uwzględnienie skargi dotyczy.

W doktrynie podkreślono przy tym, że termin do wniesienia przedmiotowej skargi może być przywrócony na zasadach ogólnych przez sąd właściwy dla rozpoznawania skargi, gdyż postępowanie wywołane skargą w całości toczy się przed sądem¹⁶. Począwszy od dnia 3 maja 2012 roku¹⁷ ustawodawca usunął błąd, jaki znalazł się w treści art. 767 § 4 k.p.c., polegający na tym, że wcześniej brak było regulacji, od kiedy należy liczyć początek biegu terminu do wniesienia skargi na czynności komornika, w sytuacji gdy komornik zaniechał dokonania czynności¹⁸. Zwraca się również uwagę na

¹⁵ Tak H. Pietrzkowski [w:] T. Ereciński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, tom V: *Postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2016, s. 59; a także Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 27 października 2016 roku, I ACa 273/16, LEX nr 2172516.

¹⁶ Tak M. Armata, *Skarga na czynności komornika*, „Problemy Egzekucji Sądowej” 1994, nr 8, s. 161.

¹⁷ Ustawa z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011, nr 233, poz. 1381, z późn. zm.).

¹⁸ Patrz szerzej: *Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw* [w:] K. Markiewicz (red.), *Reforma postępowania cywilnego w świetle projektów Komisji Kodyfikacyjnej*, Warszawa 2011, s. 438-439.

okoliczność, iż wskazany w art. 767 § 5 k.p.c. trzydniowy termin na sporządzenie uzasadnienia zaskarżonej lub zaniechanej czynności i przekazanie skargi właściwemu sądowi nie jest terminem instrukcyjnym, lecz terminem przewidzianym na dokonanie przez komornika wskazanych w ustawie czynności, co oznacza, że zaniechanie tych czynności w terminie trzech dni od otrzymania skargi może być zaskarżone skargą¹⁹.

Wprowadzenie przez ustawodawcę trzydniowego terminu do sporządzenia pisemnego uzasadnienia czynności lub podania przyczyn zaniechania czynności przez komornika, niewątpliwie przyspieszyło rozstrzyganie skarg przez sądy. Trafnie jednak zauważa się, że do rzeczywistego usprawnienia postępowania wywołanego wniesieniem skargi na czynności komornika doprowadziło przede wszystkim dokonanie przez ustawodawcę zmiany miejsca podejmowania czynności procesowej poprzez wprowadzenie obowiązku wnoszenia skargi za pośrednictwem komornika sądowego. Rozwiązanie zakładające wnoszenie skargi na czynności komornika wprost do sądu rejonowego miało przy tym tę zaletę, że przeciwdziałało zwłoce komornika w przekazaniu akt sprawy sądowi²⁰.

Jak stanowi art. 767 § 3-3³ k.p.c., skarga na czynność komornika powinna czynić zadość wymaganiom pisma procesowego oraz określać zaskarżoną czynność lub czynność, której zaniechano, jak również wniosek o zmianę, uchylenie lub dokonanie czynności wraz z uzasadnieniem. Skarga może być wniesiona na urzędowym formularzu. Komornik doręcza urzędowy formularz skargi dłużnikowi przy pierwszej czynności egzekucyjnej oraz stronom i uczestnikom obecnym podczas czynności dokonywanej poza kancelarią, chyba że czynność ta podlega zaskarżeniu skargą w formie ustnej. Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia określił wzór i sposób udostępniania urzędowego formularza skargi na czynności komornika²¹.

W doktrynie pojawił się przy tym pogląd, jakoby do wymagań formalnych skargi należało wskazanie daty dokonania czynności, co może mieć istotne znaczenie dla ustalenia przez sąd, czy skarżący zachował ustawowy termin do jej wniesienia²². Pogląd ten nie wydaje się jednak zasadny, skoro to sąd z urzędu czuwa nad zachowaniem przez strony terminów do dokonania czynności procesowych. W kwestii początku biegu terminu nie można zatem polegać wyłącznie na twierdzeniach skarżącego, które powinny zostać zweryfikowane na podstawie zwrotnych poświadczeń odbioru zaawizowań i pism komornika, znajdujących się w aktach egzekucyjnych²³.

¹⁹ Tak H. Pietrzkowski, *Skarga na czynności komornika po zmianach przepisów kodeksu postępowania cywilnego dokonanych w latach 2004-2015*, „Polski Proces Cywilny” 2016, nr 3, s. 477.

²⁰ Tak S. Cieślak [w:] J. Jankowski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, tom II: *Komentarz. Art. 730-1217*, Warszawa 2019, s. 191.

²¹ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 listopada 2018 roku w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza skargi na czynności komornika (Dz.U. 2018, poz. 2296).

²² Tak S. Cieślak [w:] J. Jankowski (red.), *Kodeks...*, s. 188.

²³ Tak D. Olczak-Dąbrowska [w:] T. Szanciło (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, tom II: *Komentarz. Art. 506-1217*, Warszawa 2019, s. 616.

Co się tyczy kwestii wniesienia skargi na formularzu urzędowym, to należy zwrócić uwagę na okoliczność, iż ustawą z dnia 4 lipca 2019 roku uchylono art. 187¹ oraz 503 k.p.c., jak również zmieniono treść art. 493 § 2 oraz 505² k.p.c., które to przepisy nakładały dotychczas na strony obowiązek wnoszenia pism procesowych w postępowaniu cywilnym na formularzach sądowych. Jak bowiem wskazali twórcy reformy, praktyczne doświadczenia ze stosowaniem formularzy procesowych w postępowaniu sądowym prowadziły do wniosku, iż nakładanie na strony zastępowane przez fachowych pełnomocników obowiązku stosowania formularzy było bezcelowe, skoro potrafili oni sformułować pisma procesowe bez ich użycia. Ponadto strony działające przed sądem samodzielnie, które nie potrafiłyby sporządzić pisma procesowego w zwykłej formie, nie potrafią również wypełnić formularzy. Z drugiej zaś strony w indywidualnych przypadkach użycie formularza może pomóc stronie nieporadnej w prawidłowym sformułowaniu oświadczeń i żądań. Jest ono z kolei wręcz celowe, w szczególnych kategoriach spraw wymagających podania ściśle określonych wiadomości. Zniesienie obowiązku stosowania formularzy nie oznacza przy tym zakazu ich stosowania. Możliwość ta nie wymaga szczególnej dekretacji, ponieważ żaden przepis nie zakazuje, by wnoszone przez stronę pismo procesowe miało postać formularza²⁴.

Zgodnie z treścią art. 25 ust. 1 u.o.k.s. od skargi na czynność komornika sąd pobiera opłatę stałą w kwocie 50 złotych. W doktrynie i judykaturze, jak się wydaje zasadnie, opowiedziano się za stanowiskiem, zgodnie z którym kwestionowanie w jednym piśmie procesowym kilku czynności komornika podlega opłacie stałej stanowiącej sumę opłat należnych za skargę na poszczególne czynności²⁵.

Jeśli chodzi o podmioty legitymowane do wniesienia przedmiotowej skargi, to w myśl art. 767 § 2 k.p.c. może ją złożyć strona lub inna osoba, której prawa zostały przez czynności lub zaniechanie komornika naruszone bądź zagrożone.

Legitymację do wniesienia skargi posiada zatem przede wszystkim strona i może z niej skorzystać zawsze, jeśli tylko uzna to za potrzebne w obliczu konkretnego działania lub zaniechania komornika. Powyższy przepis przewiduje także możliwość złożenia skargi przez „inną osobę”, czyli osobę niebędącą uczestnikiem postępowania. Osoba trzecia jednak musi przy tym wykazać istnienie interesu prawnego, tj. powołać się na to, że jej prawa zostały przez czynności lub zaniechanie komornika naruszone lub zagrożone. W tym ostatnim przypadku chodzi o stan hipotetycznego zagrożenia prawa skarżącego²⁶. W doktrynie wyrażono przy tym pogląd, że sformułowanie „zagroza” jest zbyt ogólne, przez co daje pole do nadużyć. Może prowadzić nawet do paraliżu toczącego się postępowania egzekucyjnego, gdyż osoba trzecia, niezainteresowana bezpośrednio lub choćby pośrednio daną sprawą egzekucyjną, może złożyć skargę na czynność

²⁴ Tak Rządowy projekt..., s. 149.

²⁵ Tak Z. Woźniak [w:] J. Gołaczyński (red.), *Wybrane...*, s. 34-35 oraz SN m.in. w wyroku z dnia 29 stycznia 2002 roku, IV CKN 590/00, LEX nr 53148.

²⁶ Tak O. Marcewicz [w:] A. Jakubecki (red.), *Kodeks...*, s. 149.

komornika także wówczas, gdy opierając się tylko na własnym przekonaniu, stwierdzi, że jej prawo może być zagrożone określoną czynnością lub zaniechaniem komornika. Dlatego przyjmuje się, że pojęcie zagrożenia prawa przez czynność komornika dotyczy skutków, które mogą, ale nie muszą powstać w przyszłości²⁷.

METODYKA ROZPOZNAWANIA SPRAW ZE SKARGI NA CZYNNOŚCI KOMORNIKA

Jak stanowi art. 767² § 1-2 k.p.c., sąd rozpoznaje skargę w terminie tygodniowym od dnia jej wpływu do sądu, a gdy skarga zawiera braki formalne, które podlegają uzupełnieniu, w terminie tygodniowym od jej uzupełnienia. Wniesienie skargi nie wstrzymuje postępowania egzekucyjnego ani wykonania zaskarżonej czynności, chyba że sąd zawiesi postępowanie lub wstrzyma dokonanie czynności.

Jak wynika zatem z powyższych przepisów, tok postępowania sądu wywołanego wniesieniem przedmiotowej skargi obejmuje:

- a) wstępne badanie skargi połączone z ewentualnym uzupełnieniem przez skarżącego opłaty sądowej, względnie braków formalnych skargi,
- b) ewentualne rozstrzygnięcie wniosku o zawieszenie postępowania egzekucyjnego w trybie art. 821 k.p.c.,
- c) rozpoznanie skargi na posiedzeniu niejawnym²⁸.

Termin wskazany w art. 767² § 1 k.p.c. ma charakter instrukcyjny, a jego naruszenie nie wpływa na rozstrzygnięcie skargi lub też skuteczność jej wniesienia. Naruszenie powyższego terminu może mieć jedynie znaczenie w kontekście odpowiedzialności Skarbu Państwa za naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki²⁹. Sformułowanie „od dnia wpływu skargi do sądu” oznacza jednak nie datę jej wniesienia przez skarżącego, lecz przekazania uzasadnienia zaskarżonej czynności wraz ze skargą i aktami sprawy przez komornika³⁰.

Zgodnie z treścią art. 821 § 1-3 k.p.c. sąd może na wniosek zawiesić w całości lub części postępowanie egzekucyjne, jeżeli złożono skargę na czynności komornika lub zażalenie na postanowienie sądu, które to zawieszenie może uzależnić od złożenia przez dłużnika zabezpieczenia. Jeżeli dłużnik zabezpieczy spełnienie swego obowiązku, sąd może uchylić dokonane czynności egzekucyjne, z wyjątkiem zajęcia. Sąd może wreszcie odmówić zawieszenia postępowania, albo już zawieszone postępowanie podjąć na nowo, jeżeli wierzyciel zabezpieczy naprawienie szkody, jaka wskutek dalszego postępowania może wyniknąć dla dłużnika.

²⁷ Tak M. Sorysz, *Nowy system środków zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym w świetle nowelizacji KPC z 2.7.2004r.*, „Monitor Prawniczy” 2005, nr 2, s. 74.

²⁸ Patrz szerzej: M. Armata, *Skarga...*, s. 169-170.

²⁹ Tak Z. Woźniak [w:] J. Gołaczyński (red.), *Wybrane...*, s. 39; H. Pietrkowski, *Skarga...*, s. 477.

³⁰ Patrz szerzej: J. Mucha, *Nowe regulacje w Kodeksie postępowania cywilnego*, cz. II, „Radca Prawny” 2005, nr 3, s. 7.

Legitymację do złożenia przedmiotowego wniosku ma każda osoba, która złożyła skargę na czynności komornika lub zażalenie na postanowienie sądu, będąc do tego uprawniona, poza wierzycielem, bowiem na jego wniosek organ egzekucyjny zawieszając zawsze postępowanie na podstawie art. 820 zd. 1 k.p.c.³¹ Wniosek powinien być uzasadniony wykazaniem, że dalsze prowadzenie postępowania może wyrządzić wnioskodawcy szkodę. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego w części będzie miało miejsce wówczas, gdy przyczyny uzasadniające zawieszenie ograniczają się tylko do części postępowania, np. do egzekucji z określonych przedmiotów majątkowych. Przed zawieszeniem postępowania sąd powinien wysłuchać strony³².

Skargę na czynności komornika sąd rozpoznaje co do zasady na posiedzeniu niejawnym. Przy rozpoznaniu skargi sąd może jednak uznać za potrzebne wysłuchanie komornika lub stron postępowania egzekucyjnego i wyznaczyć w tym celu posiedzenie jawne.

Komornik nie jest jednak stroną w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi. Z tego względu brak jest, co do zasady, podstaw do obciążenia komornika kosztami tego postępowania w przypadku uznania przez sąd skargi za zasadną. O kosztach postępowania skargowego sąd rozstrzyga zatem w relacji między jego stronami to jest między wierzycielem i dłużnikiem³³. Zgodnie jednak z treścią art. 767 § 6 k.p.c. w przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa przez komornika sąd, uwzględniając skargę, stosownie do okoliczności, może go obciążyć kosztami postępowania wywołanego skargą. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi. Powyższą regulację należy uznać za wyraz faktycznego wzmocnienia nadzoru judykacyjnego sądu nad komornikiem sądowym³⁴. W judykaturze wyrażono przy tym niezwykle istotny pogląd, zgodnie z którym skarga na czynność komornika wniesiona do niewłaściwego sądu, jak każdy inny środek zaskarżenia, podlega przekazaniu sądowi właściwemu, jednak dochodzi do niego na podstawie niezaskarżalnego zarządzenia przewodniczącego, nie zaś na podstawie postanowienia sądu, o którym mowa w art. 200 § 2 k.p.c.³⁵

³¹ Tak J. Jagieła [w:] A. Marciniak, K. Piasecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, tom III: *Komentarz. Art. 730 – 1088*, Warszawa 2015, s. 429.

³² Tak H. Ciepla [w:] H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, tom IV: *Artykuły 730 – 1088*, Warszawa 2014, s. 305.

³³ Tak D. Zawistowski [w:] H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, tom IV: *Artykuły 730 -1088*, Warszawa 2014, s. 172.

³⁴ Tak S. Cieślak [w:] A. Jankowski (red.), *Kodeks...*, s. 191.

³⁵ Tak SN w postanowieniu z dnia 21 maja 2010 roku, III CZP 28/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 10.

ORZECZENIA MOGĄCE ZAPASĆ NA SKUTEK ROZPOZNANIA SKARGI NA CZYNNOŚCI KOMORNIKA

Jeżeli po rozpoznaniu skargi na czynność komornika sąd uzna ją za zasadną, może wydać jedno z trzech dopuszczalnych rozstrzygnięć:

- a) uchylić czynność komornika,
- b) uchylić czynność komornika i polecić mu wykonanie innej czynności,
- c) uchylić czynność komornika i dokonać prawidłowej czynności.

Z kolei skargę niezasadną sąd oddali. W doktrynie podkreśla się przy tym, że orzeczenia sądu wydawane w wyniku rozpoznania skargi nie mogą przybierać jedynie postaci postulatów pod adresem komornika co do sposobu jego działania bądź szybkości podejmowania czynności w sprawie³⁶.

Stosownie do treści art. 767³ § 1-2 k.p.c. sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przypisanego terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie, chyba że uzna, iż zachodzą podstawy do podjęcia czynności na podstawie art. 759 § 2.

Należy w tym miejscu zauważyć, że przepis art. 767³ k.p.c. zmieniono z dniem 3 maja 2012 roku w celu usunięcia wątpliwości co do tego, jakie orzeczenie powinien wydać sąd, gdy na podstawie art. 759 § 2 rozpoznaje skargę wniesioną po terminie³⁷.

Rozpoznając skargę, sąd przede wszystkim bada, czy została ona wniesiona w przypisanym terminie, czy pismo zawierające skargę nie jest dotknięte brakami formalnymi oraz czy od skargi uiszczono należną opłatę. Jeżeli nie stwierdzi uchybień w tym zakresie, powinien następnie rozważyć zasadność wstrzymania dokonania czynności lub zawieszenia postępowania, a dopiero następnie przystąpić do merytorycznego rozpoznania sprawy. Wniesienie skargi po upływie terminu określonego w art. 767 § 4 k.p.c. powoduje niedopuszczalność postępowania z mocy ustawy i obliguje sąd do wydania postanowienia o odrzuceniu skargi. Podobnie sąd postąpi, jeżeli skarżący nie uzupełnił braków (formalnych lub fiskalnych) skargi. Jeżeli jednak sąd rozpoznający skargę na czynności komornika stwierdzi istnienie podstaw do wydania komornikowi zarządzeń w trybie nadzoru judykacyjnego z art. 759 § 2, to zgodnie z art. 767³ § 2 powinien ją rozpoznać, nawet jeżeli była spóźniona, nieopłacona albo w terminie nie uzupełniono jej braków. Innymi słowy, w sytuacji gdy przy wnoszeniu skargi skarżący dopuścił się np. uchybień formalnych, sąd nie może odmówić uwzględnienia zarzutów merytorycznych w niej podniesionych, jeżeli są uzasadnione i pozostają w gestii sądu jako organu obowiązującego do sprawowania nadzoru judykacyjnego nad komornikiem. Jeśli jednak sąd, wbrew treści art. 767³, skargę odrzuci, skarżący będzie mógł weryfikować słuszność takiego rozstrzygnięcia w drodze zażalenia³⁸.

³⁶ Tak O. Marcewicz [w:] A. Jakubecki (red.), *Kodeks...*, s. 156.

³⁷ Patrz szerzej Uzasadnienie...

³⁸ Tak O. Marcewicz [w:] A. Jakubecki (red.), *Kodeks...*, s. 154-155.

Postanowienie sądu wydane w wyniku rozpoznania skargi na czynności komornika jest zaskarżalne w przypadkach enumeratywnie wskazanych w ustawie, a także gdy zmierza do zakończenia postępowania w sprawie³⁹. W doktrynie trafnie zauważono przy tym, iż nie każde postanowienie sądu rozstrzygające skargę jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie. Postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie – w rozumieniu regulacji art. 394 § 1 k.p.c. – jest postanowienie kończące sprawę jako całość. Odnosząc tę tezę do postępowania egzekucyjnego, należy przyjąć, iż kończącym postępowanie w sprawie będzie tylko takie postanowienie, które kończy postępowanie egzekucyjne jako całość, nie zaś rozstrzygające sprawę wpadkową, za którą uznać należy rozstrzygnięcie skargi na czynność komornika⁴⁰.

W myśl art. 767^{3a} § 1-3 k.p.c. wniesienie skargi na postanowienie referendarza sądowego nie powoduje utraty mocy zaskarżonego postanowienia. Jeżeli wniesiono skargę na postanowienie referendarza sądowego wydane na podstawie art. 395 § 2, ponowne wydanie postanowienia na tej podstawie przez referendarza sądowego nie jest dopuszczalne. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego jako sąd drugiej instancji. Po rozpoznaniu skargi sąd utrzymuje w mocy lub zmienia zaskarżone postanowienie, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu.

W doktrynie podkreśla się przy tym, że referendarze sądowi w coraz szerszym zakresie wykonują zadania z zakresu ochrony prawnej w sądach powszechnych. Zgodnie z art. 47¹ k.p.c. referendarz sądowy w zakresie powierzonych mu czynności ma kompetencje sądu albo przewodniczącego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Z regulacji przyjętych w art. 767^{3a} k.p.c., które mają charakter szczególny w stosunku do ogólnych przepisów dotyczących skargi na orzeczenie referendarza sądowego, zawartych w art. 398²²⁻²⁴ k.p.c., wynika, że w postępowaniu klauzulowym i egzekucyjnym skargę wnosi się do sądu w terminie tygodniowym od dnia doręczenia orzeczenia, a jeżeli zażądano uzasadnienia tego orzeczenia, od dnia jego doręczenia z uzasadnieniem; w razie jej wniesienia orzeczenie referendarza sądowego nie traci mocy; sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu (zatem postanowienie referendarza utrzymuje w mocy albo je zmienia); skarga podlega opłacie w wysokości opłaty od wniosku o wydanie orzeczenia, nie więcej niż 100 złotych, wreszcie skargę wniesioną po terminie lub nieopłaconą sąd odrzuca, co zostaje poprzedzone postępowaniem uregulowanym w art. 130 § 1 k.p.c.⁴¹

W judykaturze z kolei dodano, iż art. 767^{3a} k.p.c. ma zastosowanie również do rozpoznania skargi na orzeczenie referendarza sądowego o odrzuceniu skargi na czynności komornika. Sąd, działając jako sąd drugiej instancji, stosuje odpowiednio

³⁹ Por. postanowienie SN z dnia 15 kwietnia 1986 roku, III CRN 40/86, OSNC 1987, nr 7, poz. 102.

⁴⁰ Szerzej M. Gajewski, *Zaskarżalność postanowień sądowych rozstrzygających skargę na czynność komornika*, „Rejent” 2002, nr 1, s. 63 i nast.

⁴¹ Tak H. Pietrzkowski [w:] T. Ereciński (red.), *Kodeks...*, s. 68-69.

przepisy o zażaleniu i w razie uwzględnienia skargi na przedmiotowe orzeczenie referendarza sądowego uchyla je⁴².

Zgodnie z brzmieniem art. 767⁴ § 1-3 k.p.c. zażalenie na postanowienie sądu przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie. Zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów. Na postanowienie sądu drugiej instancji wydane po rozpoznaniu zażalenia skarga kasacyjna nie przysługuje. W sprawach egzekucyjnych skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia również nie przysługuje. W postępowaniu egzekucyjnym występują przy tym trzy grupy postanowień sądu zaskarżalnych zażaleniem, a mianowicie postanowienia sądu kończące postępowanie egzekucyjne (art. 394 § 1 k.p.c. *in principio* w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), postanowienia wymienione w art. 394 § 1 oraz art. 394^{1a} § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. niekończące postępowania egzekucyjnego, jeżeli przewidziane w nim przypadki są aktualne w postępowaniu egzekucyjnym, postanowienia sądu wymienione w części trzeciej kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu egzekucyjnym⁴³.

K.p.c. nie normuje w sposób ogólny legitymacji do wniesienia zażalenia w postępowaniu egzekucyjnym, wobec czego w doktrynie przyjmuje się, że zażalenie może wnieść ten, czyje prawa narusza zaskarżone postanowienie sądu, chyba że przepis szczególny upoważnia do tego konkretne osoby (tak jak na przykład art. 773 § 4). Do postępowania wywołanego wniesieniem zażalenia w postępowaniu egzekucyjnym stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu w procesie, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w przepisach szczególnych⁴⁴.

Co do zasady można podać w zażaleniu dowolne zarzuty (podstawy) w celu uzasadnienia jego wniesienia. Wyjątek zachodzi w trzech wypadkach, a mianowicie w zażaleniu na postanowienie sądu co do przybicia w egzekucji z nieruchomości nie można przywoływać takich uchybień przepisów postępowania, które nie naruszają praw skarżącego (art. 997 zd. 2 k.p.c.), dalej w zażaleniu na postanowienie sądu co do przysądzenia własności nieruchomości nie można powoływać uchybień sprzed uprawomocnienia się przybicia (art. 998 § 2 zd. 2 k.p.c.), wreszcie w zażaleniu na postanowienie sądu o przysądzeniu własności w uproszczonej egzekucji z nieruchomości można przywoływać tylko zarzuty naruszenia przepisów o cenie minimalnej (art. 1013⁵ § 2 zd. 2 k.p.c.)⁴⁵.

Wskutek nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 4 lipca 2019 roku wprowadzono w postępowaniu egzekucyjnym jako zasadę zażalenie „poziome”. Ustawodawca zdecydował się więc na przyjęcie rozwiązania, którego skutkiem jest to, że rozstrzygnięcia sądu, w kwestiach określanych jako incydentalne, zostają przeniesione

⁴² Tak SN w postanowieniu z dnia 6 czerwca 2018 roku, III CZP 7/18, OSNC-ZD 2019, nr 3, poz. 33.

⁴³ Tak H. Pietrzkowski [w:] T. Ereciński (red.), *Kodeks...*, s. 69.

⁴⁴ Tak O. Marcewicz [w:] A. Jakubecki (red.), *Kodeks...*, s. 158.

⁴⁵ Tak S. Cieślak [w:] A. Jankowski (red.), *Kodeks...*, s. 202.

z sądu II instancji do sądu I instancji. Innymi słowy, postanowienie wydane przez sąd I instancji będzie poddane kontroli w toku postępowania zażaleniowego przez sąd I instancji, ale w składzie trzech sędziów⁴⁶.

PODSUMOWANIE

Jak wynika z powyższych rozważań, skarga na czynności komornika stanowi doniosły instrument ochrony społeczeństwa przed skutkami nieprawidłowych zachowań komorników w toku prowadzonych przez nich postępowań egzekucyjnych. Rosnąca liczba przedmiotowych spraw w polskich sądach unaocznia z kolei, jak częste są przypadki kwestionowania, zarówno działań, jak i zaniechań komorników.

Co szczególnie istotne, realizowana za pośrednictwem przedmiotowej skargi kontrola, dotyczy podstawowej, a więc formalnoprawnej sfery prowadzonych przez komorników postępowań. Razem z instytucją wydawania zarządzeń w toku egzekucji z art. 759 § 2 k.p.c., nadzorem administracyjnym sprawowanym przez Ministra Sprawiedliwości oraz prezesów sądów powszechnych (przede wszystkim prezesa sądu rejonowego, przy którym działa komornik), nadzorem korporacyjnym sprawowanym przez komorników – wizytatorów, składają się one na dość rozbudowany, ale zarazem skuteczny system usuwania proceduralnych uchybień w toku egzekucji.

Jeśli dodamy to tego „materialnoprawną” sferę kontroli działań komorników, realizowaną za pomocą powództw przeciwegzekucyjnych, otrzymujemy katalog instrumentów prawnych należycie chroniących nie tylko wierzyciela i dłużnika, ale również osoby trzecie, których interesy prawne mogą zostać zagrożone w procesie egzekwowania należności objętych stosownymi tytułami wykonawczymi.

Bibliografia

Literatura:

Armata M., *Skarga na czynności komornika*, „Problemy Egzekucji Sądowej” 1994, nr 8.

Bładowski B., *Metodyka pracy sędziego cywilisty*, Warszawa 2009.

Dolecki H. Wiśniewski T. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, tom IV: *Artykuły 730 – 1088*, Warszawa 2014.

Ereciński T. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, tom V: *Postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2016.

Gajewski M., *Zaskarżalność postanowień sądowych rozstrzygających skargę na czynność komornika*, „Rejent” 2002, nr 1.

⁴⁶ Tak M. Drabik [w:] T. Szancilo (red.), *Kodeks postępowania cywilnego*, tom II: *Komentarz*. Art. 506-1217, Warszawa 2019, s. 622.

- Gołaczyński J. (red.), *Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej*, Warszawa 2008.
- Jakubecki A. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Jakubecki A. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego, tom II: Komentarz art. 730-1217*, Warszawa 2017.
- Jankowski J. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego, tom II: Komentarz. Art. 730-1217*, Warszawa 2019.
- Marciniak A., Piasecki K. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego, tom III: Komentarz. Art. 730 – 1088*, Warszawa 2015.
- Markiewicz K. (red.), *Reforma postępowania cywilnego w świetle projektów Komisji Kodyfikacyjnej*, Warszawa 2011.
- Marszałkowska-Krześ E. (red.), *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2008.
- Mucha J., *Nowe regulacje w Kodeksie postępowania cywilnego, cz. II, „Radca Prawny” 2005, nr 3.*
- Pietrzkowski H., *Skarga na czynności komornika po zmianach przepisów kodeksu postępowania cywilnego dokonanych w latach 2004-2015, „Polski Proces Cywilny” 2016, 3.*
- Sorysz M., *Nowy system środków zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym w świetle nowelizacji KPC z 2.7.2004 r., „Monitor Prawniczy” 2005, nr 2.*
- Szanciło T. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego, tom II: Komentarz. Art. 506-1217*, Warszawa 2019.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 1460, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 785, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011, nr 233, poz. 1381, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 10 lipca 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 1311, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 marca 2018 roku o komornikach sądowych (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 121).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 listopada 2018 roku w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza skargi na czynności komornika (Dz.U. 2018, poz. 2296).
- Ustawa z dnia 4 lipca 2019 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019, poz. 1469).

Orzecznictwo:

- Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1986 roku, III CRN 40/86, OSNC 1987, nr 7, poz. 102.

Wyrok SN z dnia 29 stycznia 2002 roku, IV CKN 590/00, LEX nr 53148.

Uchwała SN z dnia 20 listopada 2008 roku, III CZP 107/08, OSNC 2009, nr 10, poz. 139.

Postanowienie SN z dnia 21 maja 2010 roku, III CZP 28/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 10.

Postanowienie SN z dnia 6 czerwca 2018 roku, III CZP 7/18, OSNC-ZD 2019, nr 3, poz. 33.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 października 2016 roku, I ACa 273/16, LEX nr 2172516.

Materiały internetowe:

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk nr 3137,

www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=08DD888BE3C80433C1258384004202CC